

HEADLINES
RADIO SHOW
 TACKLING FASCINATING MODERN
 CONTROVERSIES FROM
 A HALACHIC PERSPECTIVE
with
DOVID LICHTENSTEIN

Owning Businesses in Halacha and Hashkafa

Show# 172 | June 2nd 2018

Rabbi Kushner

אגרות משה אורח חיים חלק ש סימן נד

סימן נד

**אם מותר לקנות רוב המניות של חברה
 העובדת בשבת**

ה' שבט תשל"ד.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר שלמה אליהו מילער שליט"א ראש הכולל אברכים דטאראנטא.

קבלתי מכתב כתר"ה זה כבר, ויפה פתח כתר"ה בהיתרא דבש"ע סימן רמ"ה סעי' ד' וכפי שאבאר בהוספת באור הוא היתר ברור.

הנה בהא דכתב הרמב"ם בפ"ו משבת הי"ח הנותן מעות לנכרי להתעסק בהן אע"פ שהנכרי נז"נ בשבת חולק עמו בשכר בשוה ואיפסק גם בטור וב"ש"ע סימן רמ"ה סעי' ד' איתא בזה שני טעמים, שהמ"מ כתב סברת הגאונים גראית פשוטה שהרי אין המלאכה הזאת מוטלת על ישראל לעשותה שנאמר שהנכרי עושה שליחותו, והוא הטעם שאיתא בש"ע שם, והב"י הביא מהכל בו דכתב והטעם לפי שאין אותו שכר אלא שכר מעותיו והוא כשכירות כלים שאין לנו שביתת כלים, ומי"מע שאיכא חלוק לדינא בנייהו דאם הוא באופן שלא שייך לומר שהוא שכר מעותיו אבל אין עליו שום התעסקות לעשות דכל המלאכה הוא על הנכרי דלהמ"מ מותר ולהכל בו אסור, ומצויר זה בנתן מעות לנכרי שהוא יתעסק בו בעד שכר קצוב לשנה וכל הנשאר יהיו של הישראל, דאין הדרך באופן זה לשלם שכר מעותיו דגם על כלים לא שייך שכירות באופן כזה, דלהמ"מ יהיה מותר מאחר דהישראל אין עליו שום התעסקות ואין המלאכה שלו, ואין לומר דמכיון שהריוח של הישראל הוא בעצם בעל ההתעסקות והנכרי כיון

יעשה הוא או אחר מן השותפין מלאכה בעצמו לזמן אין להתיר אלא משום הפסד כהא דחל יו"ט ביום ב' וביום ג' או ביום ג' וביום ד' וכדומה שיש חשש הפסד ממון ואם יודמן שיהיה חשש הפסד כזה גם ביו"ט ראשון וגם בשבת נמי יהיה מותר, אבל בשביל מניעת ריוח אסור בעסקים אלו למע"כ.

והנה אפשר שכיון שיהיה השכיר הנכרי בהבאנק יעשה עוד מלאכות שצריכין לעשות ויעשם מעצמו על סמך זה שיהיה לו מזה אין למחות בידו, וגם מתחלה אין צורך לומר לו איזה מלאכות יעשה אלא לומר לו שיבא להבאנק ויהיה שם כל הזמן או רק איזו שעות והוא יבין מעצמו שהוא לעשות המלאכה, ואולי קצת עדיפות יש בזה דכמפרט לו עשה מלאכה זו וזו הוא יותר משמע שהוא ציוי על המלאכות לעשות. וראיה מהרא"ש שבת דף קכ"א לענין דליקה שא"ר אמי שהתירו לומר כל המכבה אינו מפסיד שכתב ויראה שיכול לקרא הנכרי וכשיבא הנכרי ממילא יכבה ואיפסק כן בש"ע סימן של"ד סעי' כ"ו, ופשוט דטרי גם לומר לו שלא תפסיד בבואך, דהא כתב הב"י סו"ס של"ד בשם מהר"י אבוהב דטרי לקרות לעכו"ם ולומר לפניו כל המכבה אינו מפסיד, ופשוט דלומר לו קודם שיבא שלא תפסיד דלא מוכיר לו כלל ענין המלאכה עדיף, ואף שע"ז ליכא ק"ו דהרא"ש דקריאתו מבעיא הרי חזינן מהב"י שאחרי שידעינן מהק"ו שלהביא עכו"ם באמירתו מותר שוב אמרינן בסברא דתרווייהו נמי מותר, עכ"פ חזינן דלקרא להנכרי שיבא ולא לומר לו שיעשה מלאכה עדיף, שא"כ גם הכא כשיאמר לשכירו הנכרי שיבא להבאנק להיות שם ככל יום או איזה שעות ולא מוכיר לו עשיית מלאכה אף שמבין דהוא למלאכה עדיף, ויאמר לו כל מה שתעשה יהיה לך על כל דבר הצריך להעשות כך וכך ולא יפרש לו דוקא מלאכה דהט"שעקס אפשר עדיף עכ"פ למחות בידו מסתבר שודאי אינו צריך.

צריך למעבד משום שהעסק הוא שלו ולא של העכור"ם אבל כיון שהעמיד העכור"ם תחתיו שהוא יהיה הבעלים על המלאכה ועבד כל מה דהוה עבד ישראל, היינו לא על עשיית המלאכה עצמה שזוהו עשיית פועל בשל אחרים שהוא כעושה הבעלים בעצמו, אלא הוא על ענין הבעלות על המלאכה היינו שיעשה בהעסק כדחוי הוא לבדו על דעת עצמו שהבעלים לא יאמרו לו כלום איך יעשה ואיך יתנהג בהעסק כדכתבו לעיל זה, ומסקי ולא יקיל ישראל וטרי בהדיה דלשון זה אינו על עצם עשיית המלאכה והעסק, אלא על הדעה איך לעשות ומתי לעשות דהבעלים לא יאמרו לו כלום, ליכא איסור משום דהמלאכה וההתעסקות בהעסק נמצא שהעכור"ם הוא בעלים על המלאכה וההתעסקות אף שעצם העסק הוא של הישראל, וזהו גם כוונת הלשון במה שמתירין בוזוי דישראל שיהב לעכור"ם להתעסק עבורו, דכתבו ועבד עכור"ם כדחוי זבין ומזבין בדניחא ליה ולא צריך ישראל למעבד מדעם, היינו נמי הפירוש שהעכור"ם עבד בדניחא לו והישראל א"צ למעבד לו אף לענין הנדחא לו שהוא איך יעשה ומתי יעשה ולמי למכור שזוהו ענין מלאכה ועסק השייך רק לבעלים, שזה ג"כ הוא רק על העכור"ם, שבאופן זה היו העכור"ם בעלים על המלאכה והתעסקות בהעסק אף שהעסק הוא של הבעלים, שלכן מותר.

ולטעם זה מותר גם כשהנכרי הוא נוטל שכר כפועל ואין לו שום חלק בהעסק לא בהריוח ולא בהפסד כדכתבתי לטעם המ"מ שהוא טעם ר' שרירא גאון. אבל להכל בו שטעם ההיתר הוא משום ששכר מעותיו נוטל אסור באם נוטל שכר קצוב כפועל, והוא יפרש טעם היתר קבלנות לא בשביל שאין המלאכה של הישראל אלא של הנכרי, דהוא סובר דכיון דהדבר והעסק הוא של הבעלים בהכרח הוה המלאכות וההתעסקות של הבעלים ונכרי העושה המלאכה ומתעסק בהעסק הוא פועל אף שהוא קבלן ואף שלא יאכר לו איך לעשות ושום דעה באופן המלאכה והעסק, אלא ההיתר בקבלנות הוא בשביל שהישראל אינו נהנה ממה שעושה הנכרי בשבת, מאחר שבשביל הישראל היה יכול לעשות בהוספת שעות למלאכה בחול או ביום הראשון בשבת, שנמצא שרק הנכרי נהנה בזה שעשה בשבת משום שלו יותר נדחא לעבוד בשבת מביום הראשון בשבת, ומלעבוד שעות יתירות בימות ההול. וזה שמותר באריסות אף שהישראל נהנה דהא לפעמים היו מלאכות שלא היה אפשר לעשות בחול מפני גשמים וכדומה שג"כ מותר, וכן היה מותר גם מרחץ באריסות אם היה הדרך כן כמפורש בגמ' בע"ז דף כ"א ע"ב שודאי היה לו הנאה דביום אחר לא היה באים לרחוץ, הוא מטעם דבשביל חלקו הוא עובד בשבת והישראל נהנה ממילא, ומה שאסור בישראל ונכרי שותפין הוא משום דהוא עושה מלאכת הישראל דהא שניהם צריכין לעבוד בשוה

שהוא נוטל שכר כפועל הוא בהכרח כשלוחו ושכיר יום של הישראל, ואין להשיג על מה שדברו והתנו שהתעסקות הוא רק על הנכרי לומר דהתעסקות הוא של הנכרי ולא של הישראל דמה שהריוח והפסד הוא של הישראל והנכרי נוטל שכירות הוא סותר לדבריהם, דהא חזינן ממה שמותר לשכור נכרי לעשות מלאכת ישראל בקבלנות שאינו כן אלא דאפשר שהנכרי יהיה בעלים על המלאכה שמצד עצמה הוא של הישראל דהא עושה הבגד מצמר של ישראל ואין להנכרי שום רשות בו, לא מבעיא למ"ד אין אומן קונה בשבח כלי אלא אף אם אומן קונה בשבח כלי גמי אינו יכול לעכב לעצמו דמוכרח להחזיר אחר שגמר לבעה"ב וכל ענין קנין של האומן בהשבח הוא לענין הויק ולענין שיש לו דמי שכירותו בעין ולא מלוה עיין בנה"מ סימן ש"ו ס"ק ג', ומ"מ מותר והוא משום דהנכרי הוא בעלים על המלאכה דשייך בעלות גם על זה לבד אף שהדבר שעושה בו הוא של הישראל, ואין הכרח לומר שמחמת שהמלאכה נעשית בדבר של הישראל עבור הישראל נחשב הנכרי פועל ושכיר יום דישראל, וא"כ גם בנתן לנכרי מעות שהוא יתעסק בי עבור הריוח לישראל בעד שכר קצוב לשנה נמי הוה המלאכה של הנכרי אף שהריוח וההפסד של הישראל ואין לאסור. ועיין בבאור הגר"א ס"ק י"ג דכתב על הא דיכיל הישראל ליתן לנכרי מעות להתעסק בהם ממ"ש אריסא אריסותיה קעביד דהוה ההיתר בקבלנות בשדה שהמלאכה הרי הוא לטובת ישראל יותר מלנכרי האריס שניטל יותר ואפילו הוא למחצה דהם שוין הרי עכ"פ גם של הישראל היא ומ"מ מותר מאחר שהתנו דהמלאכה מוטלת רק על האריס שלכן אף שעושה בשדה של ישראל ועבור הישראל כיון שהוה המלאכה רק על הנכרי הוה הנכרי בעלים על המלאכה, שלכן גם כשהתן הישראל להנכרי מעות שיתעסק בהן עבורו הוה המלאכה של הנכרי ומותר.

וכן משמע בלשון תשובת הגאונים שהביא הב"י שהשיב רב שרירא גאון, וששאלת בבר ישראל דיהיב זוזי לעכור"ם בשותפות או מטלטלין כדי למכור אותן ולעשות בהם סחורה ויקיל וטרי בהו בשבת ובהול שרי לישראל למיסקל מהוהא רוחא או לא תשובה הכי שמיע לן מרבוותא דילן דכד הוה הנך זוזי מעיקרא ביד עכור"ם דעביד בהו כדחוי הוא לבדו ולא יקיל ישראל וטרי בהדיה לא איטכחן בכי הא מלתא איסור דהא מותר לישראל להשכיר שדהו לעכור"ם ואע"ג דקא עביד בשבתא וש"מ דהיכא דזוזי דישראל בידא דעכור"ם ועביד עכור"ם כדחוי זבין ומזבין בדניחא ליה ולא צריך ישראל למעבד מדעם שעומד עכור"ם תחתיו בשבת ועביד מאי דהוה עביד ישראל ליכא איסורא בהכי עיי"ש, הרי לשון שעומד עכור"ם תחתיו בשבת ועביד מאי דהוה עביד ישראל משמע כמפורש שבעצם היה שייך שהישראל

כיון שהם שותפין שכל דבר צריך להיות מחצה על מחצה ובהכרח שהוא עושה עבודת ישראל כשלוחו במחצה, והחלוק מאריסות אף ג"כ הרי כיון שהריות הוא של ישראל כפי החלק שנוטל הרי מה שעושה האריס כל המלאכה הוא גם בשביל ישראל מחמת שמשלם לו בהחלק שנתן לו כדי שיעבוד עבורו כל המלאכות, ואף שלא אמר להאריס שיעבוד גם בשבת דאם היה אומר לו שיעבוד בשבת אסור, ובמג"א איתא בסימן רמ"ג סק"ב בשדה שאם לא יעשה בשבת יעשה בחול ואין הישראל מרויח במלאכתו וכן הוא בלב"ש, ועיין במ"ב סק"ו מ"מ הא גם במרחץ מותר כשדרך המקום ליתן באריסות שדאי מרויח, ואף בשדה מזדמן שלא היה אפשר לו לעשות בימים אחרים ומ"מ מותר, ומשמע שאע"פ שבשביל זה לקח לאריס את הנכרי משום שידע שיעבוד גם בשבת נמי מותר רק שאסור לו לפרש שיעבוד גם בשבת דהרי אז עושהו בפירוש שליח לעשות בשבת שלכן אפשר אסור גם מדינא, וא"כ מ"ט מותר כשלא פי' הא עכ"פ כשמזדמן לעשות בשבת וכ"ש במרחץ שבכל שבת הוא מסיק המרחץ, הא עושה המלאכה גם בשביל חלק הישראל שהישראל היה צריך לעשות ובעד היכר הנותן לו חלק בהריוח הוא עובד ומ"ש משותף ממש שאסור, וצריך לומר דכיון דאיכא ענין כזה דאריסות בעולם היינו הנעשה השותפות באופן שבעה"ב נותן השדה והאריס נותן המלאכה לא נחשב האריס כמו הלוחו של בעל השדה לעבוד גם בעד חלקו בשביל היכר החלק שנתן לו כמו בשכיר, כיון דכל שייכותו להיות שותף בהשדה הוא מצד המלאכה וכל עשייתו אף בחול כל המלאכות הוא אדעתא דנפשיה, היינו שבעושה מלאכה לעצמו בשדה חברו מרויח ממלאכתו מחצה או שלישי או רביע כמנהג המקום, וגם בנכנס שלא ברשות בשדה העשויה לאריסות נוטל כאריס עיין במ"ב דף ק"א ע"א ביורד לתוך שדה חברו ונטעה שלא ברשות באם הוא עשויה ליטע אומדין כמה אדם רוצה לנטעה דהוא כשתלי העיר כמנהג המדינה וה"ה בשדה העשויה לאריסות, ובדף ל"ט ע"א תניא וכולן שמין להם כאריס, ונמצא שפיר שאין להחזיב שבעל השדה נותן להאריס בעד עבודתו כפי החלק הנהוג שיתחשב כשכירו וכשלוחו לעבוד עבורו, אלא שדין עצמו הוא נוטל בעד עבודתו כפי מנהג המדינה, ונמצא שכל העבודה טורח לנפשו שיש לו מזה כפי חלקו, וטעם זה לא שייך בשותפין שכל אחד נתן מעות או שצריך ליתן מעות שכל אחד צריך לעבוד החצי וכפי חלקו וכשעובד הנכרי הוא עושה עבור הישראל והוי כשלוחו. וכן לא שייך זה בנותן לו שכר עבור עבודתו בהשדה, וגם לא שייך זה בקבלנות ממש דבכל אופן הוא שכיר של בעה"ב בין שהוא ליום בין שהוא להמלאכה וצריך לומר דמה שמותר בקבלנות משום שאינו מרויח כלום בזה דהרי היה

יכול הנכרי לעשות בשעות מאוחרות בכל יום וביום הראשון ורק בשביל עצמו דרוצה לישן ולנוח בשעות המאוחרות וביום הראשון שהוא יום איד שלהן אינו רוצה לעבוד שנמצא שרק בשביל עצמו הוא עובד בשבת. זה נראה שצריך לומר אליבא דהכל בו. עכ"פ נמצא חלוק לדינא בין טעם המ"מ ובין טעם הכל בו בנתן מעות לנכרי להתעסק רק הנכרי בהם לפי דעת עצמו בשכר קצוב לשנה דלהמ"מ מותר ולהכל בו אסור. ולכן כיון שהש"ע גקט רק טעם המ"מ ולא הזכיר טעם הכל בו גם בהנו"כ מפרשי הש"ע ובהגר"א ג"כ מפורש הטעם כן כדבארתי, יש לפסוק כן לדינא. והטעם שהמחבר אף שהביא בב"י גם טעם הכל בו ומ"מ לא חש לדבריו נראה פשוט שמאחר שכתב הרמב"ם וכן הורו כל הגאונים וגם הכל בו בעצמו העתיק לשון זה מהרמב"ם, וא"כ הרי כוונת הרמב"ם שהוא לפי טעם הגאונים, וטעמם הא הובא בב"י תשובת ר' שרירא גאון הא הוא כטעם המ"מ וכדבארתי ובהכרח צריך לומר שהכל בו לא ראה תשובת ר' שרירא וכדחזינן מהא שלא הביאה.

ולבד זה הא לטעם הכל בו צריך לומר על כל דבר שמותר לנכרי לעשות בדבר הנוגע לישראל טעם אחר, ולטעם המ"מ שהוא טעם הגאונים למה שבארתי ששייך ענין בעלות על מלאכה אף בדבר שאינו שלו ששייך כולו לאחר, שא"כ הוא טעם אחד להיתר קבלנות ולהיתר אריסות ולהיתר זה דנותן לעכו"ם להתעסק והוא נוטל חלק בשוה, שלכן מסתבר יותר שהם מטעם אחד, שהוא כטעם הגאונים והמ"מ שלכן פסק כן הש"ע וכן יש להורות למעשה כי נמצא שדעת הכל בו הוא דעת יחיד והש"ע וכל נו"כ פסקו כן ובפרט שכן הוא טעם הגאונים שהם הורו דין זה.

ולכן בעובדא זו שכתר"ה כותב שישראל כשר רוצה לקנות רוב המניות (סטאקס) של חברה (קאמפאני) אחת ייש לה שני מיני עסק בניית בתים, שזהו כוונת ישראל הקונה כדי שהחברה תסכים שהוא יהיה הקבלן לבנות בעדם שאף שהמנהלים (דירעקטארן) לא יהיו מחוייבין ליתן לו הוא בטוח שיתנו לו מחמת זה ולא יהיה בזה ממילא שום חלול שבת, ועסק נכסי דלא נידי (ריל עסטייט קאמפאני) אשר הוא הישראל אינו רוצה לטפל בה כלל ובוזה יעסקו גם בשבת באופן זה שיש להם סוכנים (איידזענטס) שעובדים בקבלנות כל אחד לעצמו שמשמע דלא שייך זמן עבודתם לחברה שהרי כותב כתר"ה דאדעתא דנפשם קא עבדי, אבל איכא משרד (אפיס) שיהיה פתוח בשבת לצורך הסוכנים ושם יש שכירי יום עובדים, ודין כתר"ה שהוא דין זה דהרמב"ם בשם הגאונים ופסק כן הש"ע שהעסק שהנכרי מתעסק בהם במעות הישראל יכול הישראל ליקח חלקו, אבל כותב כתר"ה דהנהוג הוא שהמנהלים נוטלים שכירות קצוב לשנה בעד שכר טרחם שא"כ הווי שכירי

ואריסות כיון שעצם השדה הוא של הישראל הרי ודאי ישמע למה שיאמר לו בעה"ב משום שיודעים שסומכים בקבלנות ואריסות על הנכרי שאף אם ישמע הוא רק כשמיעה לעצה טובה של אחר לגמרי, וגם שברוב לא יאמר כלל כיון שסמך עליו, לכן גם בכאן הוא כידוע לכל שמאחר שאינו מנהל שסומך לגמרי על המנהלים ולא יאמר להם כלום, ואף אם יאמר הוא רק כעצה בעלמא שאחרים מייעצים. ולכן נראה לע"ד שיש להתיר וגם שהוא היתר ברור בלא שום חשש כיון שכן הוא שיטת כל הגאונים ומסקנת הש"ע והגו"כ, ומה שהעיר כתרי"ה שכיון שהישראל איש חרד וזהיר מאד יש לו לחוש לחשד עוד יותר מדינא שלכן מיעץ כתרי"ה שיקנה פחות ממחצה שאז אף המקורבים וסוחרים גדולים שאפשר שיתודעו כמה סטאקס לא ידעו שיש לו דיעה לומר כשירצה הוא טוב לרווחא דמלתא.

ולהשתתף עם מחלל יבט בעסק שיהיה פתוח בשבת אף שאותו העסק הוא בערבון מוגבל (קארפאריישן לימיטעד) ואין אחריות הפסד על השותף, אלא על המזמן המשותף, מכל מקום אין מקום להתיר שותפות זו מטעם זה.

אבל אם הוא צורך גדול יכול לעשות כדן שותפות עם עכו"ם.

והגני ידיו,

משה פיינשטיין

סימן נה

איך לעשות שטר מכירה בשביל היתר עבודה בשבת

מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר גדליה פעלדער שליט"א שלו וברכה כל הימים.

הנה בדבר לעשות שטרי מכירה בשביל היתר עבודה בשבת אין דעתי נוחה מזה אף כשהייתי ביוראפ כי הערמה גדולה מזה וגם ברוב הפעמים הוא שלא כדן דהא עכ"פ נשכר משבת באופן שאין הנכרי שייך שיעשה אדעתא דנפשיה ועושה באמת רק אדעתא דבעה"ב להרוחה שלהם שזה באמת אסור, וכ"ש במדינתנו כאן ששמירת שבת בעוה"ר אינו כראוי ויש הרבה פרוצים, ואם יתירו ב"ד מכירה לנכרי יתחלל השבת בפרהסיא שיתלו להקל כו"ע וישבו בחנויות להערים שישב שם רק להשגחה, ולכן בנדון הזה של היהודה, הנכון שיום השבת וימי היו"ט יהיו שייכים רק להנכרי והקנין יהיה בכסף כי קרקע נקנה לעכו"ם לכו"ע בכסף וכל הריחח שיהיה מיום השבת יהיה של

יום שיש לאסור, וטעם שלא מקפיד אם יבטלו איזה יום ודאי אינו טעם דהא הוא משום דיכול לכתוב לו ביום אחר ואין הישראל מרויח כדאיתא במג"א סימן רמ"ד סק"ד שלא שייך זה כאן, ובכלל הא אף שהמנהל בעצמו יש לו רשות לבטל איזה יום הרי ודאי הוא רק אחר שיראה שיעשה המלאכה שצריכה להעשות וכדכתב גם כתרי"ה עצמו, וגם טעמים האחרים דחוקים, אבל למה שכתבתי מותר להגאונים שהוא כטעם המ"מ שנקט הש"ע אף בשכר קצוב לשנה מאחר שכל ההתעסקות הוא על הנכרי והישראל אינו אומר לו שום דעה איך להתעסק בהעסק כעובדא זו שהמנהלים עושין רק לפי דעתם כל זמן שהם מנהלים ואין צריכין לשימוע לו אם ירצה שיעשו באופן אחר, וגם אף אם יש לו רשות לצוות שיעשה הנכרי כמו שירצה נמי מותר כשמניח להנכרי שיעשה רק על דעתו דהא בנתן לנכרי מעות להתעסק בהם הרי בסתמא הוא יכול לצוות לו איך לעשות ומ"מ כיון שהעסק נעשה שרק הנכרי לבדו יתעסק בו לפי דעתו והישראל יקיים תנאי זה ולא יאמר כלום להנכרי מותר, מהטעם שהנכרי הוא הבעלים על המלאכה שזהו טעם היתר האריסות והקבלנות, שזה מותר.

אבל ודאי שצריך שלא יהיה ניכר שהוא לישראל דוהו הפירוט שמסיק הש"ע וכן אין העסק ניכר ממי הוא והוא לטון המ"מ, משום דאם ניכר שהוא של הישראל הרי איכא איסור דמראית עין שיאמרו שהישראל שהריחח מהעסק הוא שלו מחמת שנתן מעותיו הוא בעלים גם על המלאכה היינו שאף שהנכרי הוא מתעסק הוא עושה על דעת הישראל בעל המעות שא"כ הוי הנכרי רק כפועל ועושה בשליחות הישראל אסור, כי לפ"מ שכתבתי שמותר אף שלוקחין שכירות קבועה לשנה ליכא המראית עין דאסרו בקבלנות שהוא יכא יאמרו שהוא שכיר יום, אבל איכא מראית עין זה דיאמרו שהנכרי עושה לדעת הישראל בעל המעות והעסק שזה אסור אבל מצד חשש דמראית עין זה אם ידוע דדרך החברות הוא שהמנהלים עושים הנהלת העסק רק על דעת עצמן ואין צריכין לשימוע כלום אף למי שיש לו רוב המניות, הרי נמצא שאף אם ידעו שרוב המניות הוא של הישראל נמי ידעו שנמסר להם ממנו לנהל העסק רק על דעתם, שלכן אף שמסתבר שישמעו לו כשיאמר להם, הרי הוא כשמיעה לאיש אחר שנותן עצה טובה ולא כשמיעה לבעלים שזה אינו מגרע מבעלות המנהלים על המלאכה דהנהלת העסק, וגם לבד זה הא ניכר וידוע לכל מזה שבעצמו אינו מנהל שמאיזה טעם אינו רוצה להתערב באופן הנהלת העסק וסומך לגמרי על המנהלים שיעשו רק על דעתם דזה ג"כ מותר דהא בעובדא דרמב"ם והש"ע בשם הגאונים שהמעות הוא של הישראל ודאי הא ישמע לו הנכרי המתעסק ומ"מ מותר כדכתבתי לעיל, וגם כל קבלנות

נכרי. והוצאות מפועלים ועלעקטרי וכל הדברים שבבנין ושכר תשמישי הכלים וכן שכר המקום יתחשב לפי כל יום ויום לכל אחד מה שישתמש בו.

סימן נו

נוסח זכרון דברים שכתבתי להתר קבלת הזמנות עבודה בשבת

זכרון דברים שהותנו בין מר יהודה ישראלי ובין מרת נכרית בדבר מה שמרת נכרית הנ"ל מקבלת מאנשים הזמנות (ארדערס) לנקיון ומוסרת למר יהודה ישראלי הנ"ל.

(א) שמר יהודה ישראלי הנ"ל נתן לה רשות בחנותו שתוכל לקבל שם ההזמנות שיתנו לה בשכר א' דאלאר לחדש וכבר שלמה בעד שנה.

(ב) שמרת נכרית הנ"ל אינה רשאה למסור ההזמנות שתקבל לשום אדם אלא למר יהודה ישראלי הנ"ל.

(ג) שמר יהודה ישראלי הנ"ל צריך ליתן לה בעד כל הזמנה ט"ו סענט.

(ד) מר יהודה ישראלי הנ"ל ערב לה שיהיה לה מזה לא פחות מחמשה דאלארן לשבוע ובאם יהיה יותר שייך לה והחשבון יהי' בכל ארבעה שבועות שאם יהי' לה פחות מעשרים ימים לה ואם יהיה יותר יהיה לה ולא יוכל להחשיבם לה על שבועות האחרים וכ"ז געשה ברצון הטוב משני הצדדין ובתקיעת כף ובקגא"ס ביום ... בשבת ... בחדש ... שנת ... פה ...

סימן נח

נוסח שטר מכירה שכתבתי עבור משק חקלאי בשביל איסור שבת באופן ומקום שיכולים לעשות

ח"י דלמטה תעיד עלי כמאה עדים כו"ג איך שמכרתי במכירה גמורה וחלוטה להא"י זר נכרי את הקרקע של המשק (פארם) שלי ערך שלש מאות אקער, לבד הבנינים שהם הבית שאני דר בו עם ב"ב הרפתים לבהמות ועופות ולכלים ומקום הבנינים והחצר שביניהם וכן בנין הסקול (בית ספר) נשאר שלי, במקח עשרים אלף דאלארן, וגם מכרתי לו את כל הכלים הנצרכים לעבודת הקרקע שהם הטראקטור וכל הצריכים לעבודה וגם השני סוסים שיש לי במקח שלשה אלפים דאלארן

הנכרי והיה ניכר בהפנקסים כמה היה ריוח ביום השבת ויו"ט כדי שיהיה אפשר כשיקפידו לעשות חשבון מדויק, ומאחר שהנכרי הנמכר לו הוא עוסק אצלם בחול אם יהיה לו הריוח שמשבת ויו"ט די בעד עבודתו בכל ימות החול וליהודי אסור להרויח מהשבת וגם שהשבת הוא של הנכרי, אבל היהודי יקנה עבורו בעד מעותיו הרי צריך הנכרי ליתן לו ריבית וגם שכר בעד השכירות של הבנין והכלים שמשתמש בפועלים שלו, שבעד זה שייך להיבד לעבוד בימי החול עבור היהודי ואם הוא פחות יתן לו עד דמי שכירותו. וצריך להשכיר לו הבנין והכלים בחצי שעה קודם השבת וחצי שעה אחר השבת כדי שיהיה בהבלעה. והחשבון של הריוח דשבת צריך שיהיה אפשר להיות מדויק אבל אם הנכרי יסמוך על אומדנא גמי מותר כמפורש בספ"ק דע"ז. וצריך לעשות זה בשטר כתוב בשפת אנגלית שיבין הנכרי.

ההנני ידיו,

משה פיינשטיין

סימן נו

נוסח שכתבתי לשטר שותפות עם נכרי להתר עבודה בשבת

בעה"י.

אנחנו הח"מ מר וגברת יהודה ישראלי מצד אחד ומר נכרי מצד שני שאנחנו שותפים בקארפאריישן פלוני הנמצא בעיר פלוגית ברחוב אלמוני שיש מזה למר וגברת יהודה ישראלי ע"ה אחוזים ולמר נכרי כ"ה אחוזים עשינו חוזה ביננו אשר כל השבתות וימים טובים שייכים רק למר נכרי ואין למר וגברת ישראלי שום שייכות בימים אלו בין לריוח בין להפסד ושלשה ימים הראשונים מהשבוע שייכים רק למר וגברת ישראלי ואחר יום טוב יהיו מימי החול כנגדם לפי החשבון למר וגברת ישראלי ושאר הימים הם שותפים כל אחד לפי חלקו. והותנה שאם ישאר איזה עבודה ממה שימכור מר נכרי בימי השבתות וימים טובים לגמור בהימים השייכים למר וגברת ישראלי יהיו מחוייבין לגמור בהמקח שיקבעו כפי המלאכה שצריכה להגמר ואם ישאר איזה עבודה ממה שימכרו בימים השייכים למר וגברת ישראלי ובימים שהם שותפים לגמור בימי השבת ויו"ט השייכים למר נכרי אינו מחוייב מר נכרי לעשות כשלא ירצה אבל באם ירצה יהיה רשאי לגמור ויתחשב השיוי כפי עבודת הגמר שסך זה יהיה שייך למר

אלא בעד יום אחד, וממילא בריבית של הבאנק שהיום מתחיל מחצות הלילה ונגמר בחצות הלילה הרי ליכא שום איסור דאליבא דהודאי איכא ודאי גם שעות דחול ביום שמשלמין עבורו ריבית והוי בהבלעה שמותר. ובאיכא תלתא יומי כמו כשיו"ט הוא ביום ה' וע"ש או במוצאי שבת ויום ב' אסור מדין שכר שבת ויו"ט נמי רק יום אחד דהוא כשיו"ט ביום ה' וע"ש אסור ליקח בעד יו"ט שני דבע"ש, ואם יו"ט הוא במוצ"ש ויום ב' אסור בעד יום השבת (ובשני יו"ט של ר"ה אולי יש לאסור בעד יום אחד דהרי הם כיומא אריכתא לרוב הדינים וראוי להחמיר) זהו מה שנראה לע"ד.

ונראה דהשכר דיום האסור שלא שייך להניחו שם יתנהו לאיזה צדקה ובאופן שלא ידעו כלל ולא יהיה לו שום הנאה אף לא הכרת טובה משום אדם. והנני אביך אוהבך בלוג,

משה פיינשטיין

סימן ט

מלאכה הנעשית בשבת ע"י שעון שבת

בעה"י כ' טבת תשל"ז.

מע"כ נכדי אהובי וחביבי מוהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א.

הנה בדבר שע"י חשמל (ענין העלעקטרי) אפשר ע"י מורה שעות הנעשה לכך שיעמידנו בע"ש באופן שיתחיל לבשל למחר ביום השבת כשעה לפני זמן האכילה, אשר אחיך נכדי היקר אהרן ברוך שליט"א שואל, הנה לענ"ד פשוט שאסור להתיר זה דהרי ע"י מורה שעות כזה יכולים לעשות כל המלאכות בשבת ובכל בתי החרושת (פעקטעריס) ואין לך זלוול גדול לשבת מזה, וברור שאם היה זה בזמן התנאים והאמוראים היו אוסרין זה, כמו שאסרו אמירה לעכו"ם מטעם זה, וגם אולי הוא ממילא בכלל איסור זה דאסרו אמירה לעכו"ם, דאסרו כל מלאכה הנעשית בשביל ישראל מצד אמירת ישראל וכ"ש מצד מעשה ישראל. ול"ד למה שמותר להעמיד קדרה ע"ג האש אפילו רגע אחת קודם השבת שיתבשל בשבת ולא אסרו רבנן כשליכא חשש חתוי בשבת דף י"ח ע"ב, דהוא משום דכל מלאכה דעושה האדם במלאכת בשול הוא העמדת הקדרה ע"ג האש דבעצם הבשול אינו עושה האדם, ולכן בהעמדתו הקדרה ע"ג האש בע"ש הוא כגמר האדם כל מעשיו במלאכה זו דבשול ולא שייך לאסור על מה שעושה שוב האש, אבל היכא שעדיין לא שייך להחשיב כנעשה המלאכה כהא דהעמיד בע"ש את המורה שעות שיותחל

ס"ה שלשה ועשרים אלף דאלארן וגם נתתי לו זכות באסם (בארן) שלי להניח שם את התבואה והשחת שיקצור ונתן לי או"ג חמשה דאלארן והמותר זקפתי עליו במלוא וישלם לי בעדם ארבעה אחוזים (פרעצענט) לריבית בעד שנה שהם ס"ה תשעה מאות ועשרים דאלארן. וגם התחייב להחזיק אותי לעולם כל זמן שארצה שאהיה מנהל עסק המשק של הקרקע הנ"ל במקח ארבעה אלפים דאלארן לשנה ויהיה מחוייב לי ס"ה עם הריבית ארבעה אלפים ותשע מאות ועשרים דאלארן לשנה ואחרי שישלם לי את הכ"ג אלף שחייב לי יהיה מחוייב לי רק בעד מלאכתי שאינו רשאי לסלקני סך ארבעה אלפים דאלארן לשנה. גם התנתי עמו שמחוייב להניח את בהמותי כמה שיהיו לי לרעות בקרקע המשק הנ"ל שמכרתי לו. והקנתי לו הקרקע והמטלטלין הנ"ל בכסף האור"ג שנתן לי והמטלטלין גם אג"ק הנ"ל וגם בקגא"ס במנא דכשר למקניא ב"י וגם נעשה בינינו תקיעת כף על כל הנ"ל והרשות ביד הקונה הנ"ל להעתיק שטר זה בשפת המדינה ולהעלותו בערכאותיהם ע"פ חוקי המדינה על חשבוננו ואה"י מחוייב לחתום עליו בלי שום דחוי וע"ז באתי עה"ח ביום... שנת...

פה
אוצר החכמה

סימן נט

רבית מבאנק של גויים עבור שבת ויו"ט

בע"ה.

מע"כ בני חביבי הרב הגאון מוהר"ר דוד פיינשטיין שליט"א.

בדבר מה שנתחדש עכשיו שהבאנק משלם ריבית לפי סך הימים שהיו המעות בהבאנק, שא"כ הרי יש לאסור מליטול ריבית עבור ימי שבת וימים טובים מאיסור שכר שבת כדאיתא במג"א סימן ש"ו סק"ו, יפה כתבת דכיון דהם חושבין יום מחצות הלילה עד חצות הלילה שלכן הוו התשלומין דריבית עבור שעות דחול ג"כ שהוא בהבלעה דשעות של חול ממוצאי שבת עד חצות הלילה, אבל כששבת ויו"ט סמוכין דהוא בין שיו"ט חל בע"ש בין שיו"ט הוא במוצאי שבת יש לאסור מליטול בעד יום הראשון דמתחיל אצלם בחצות לילה ונמשך עד חצות לילה השני, דהרי בין השעות שהן משבת אסורין ובין השעות שהן מיו"ט אסורין, אבל הריבית בעד יום השני מותר דהרי איכא שעות אחרונות דהן חול. ובשני יו"ט של גליות מסתבר דכיון דעשו לדין יו"ט שני בדין ספק דהא ביצה שנולדה בזה מותרת בזה לרב בביצה דף ד' והלכה כמותו, א"כ לא שייך לאסור שכר יו"ט בפועל ששמר שני הימים

Selected emails from our listeners

Comments on the show

It was a very interesting discussion on the Kashruth and Shabbos problems of owing a nursing home. It would be nice if a follow-up discussion was made on the Choshen Mishpat problems of owing a nursing home and the Kiddush Hashem opportunities available in an industry where most of the workers and most of the patients are non-Jews.

Raphael Grossman

Comments on show 170 Alternative Lifestyles

Harav Dovid, Shalom

Your show on alternative life styles was very timely as we had just been in the States for three weeks and heard much talk about it. However, the title implied a discussion on how Halacha looks at those who are living alternatively and we would come away with an understanding of how to look at this earth shattering societal upheaval. We were indeed given a deeper understanding of what homosexuals feel. OK. But didn't help to know how to relate to this snowballing "institution". There are many serious Aveiros involved none of which were discussed as well as a terrible distortion of Hashem's plan as understood by traditional Judaism.

You brought up several times the idea of אנוס, as if to compare it to the familiar halacha of אנוס, פטור מן התורה. Rabbi Rappaport seemed to take exception to your comments but never was able develop it. The quoted tosfos should have been discussed more fully by him on the air. We were left hanging, leaning toward open orthodoxy. A "humane" approach, okay, but there is a reason why Rav Avigdor Miller fought against this trend tooth and nail just as he fought against evolutionary ideology. Homosexuals promote their life style. Churches have homosexual clergy, male or female, that speak openly about the benefits. Reform performs same sex marriages and Open Orthodoxy welcomes them from the humane viewpoint.

We need to hear Daas Torah from Rabbanim such as Harav Herschel Schechter, Harav Dovid Cohen, Harav Asher Weiss, Harav Dovid Bleich, et al to round out the discussion.

Yaakov Ulano

Show suggestions

Hi

I'll like to recommend doing a show on the chicken controversy – you can interview Rabbi Friedman from BMG who did a lot of research into the history and development of the current broiler.

All the best

gordon702@gmail.com

Hi Dovid,

I really enjoy your shows. I was really upset that you didn't give a show this week. One of the shows which I enjoyed was about Satmar and Zionism. However I felt that you only put forward the mainstream Litvish/Agudas Yisroel, Peleg and Satmar. The position of Mizrachim/ Religious Zionists was totally ignored. I think that a show to explain their opinion would be very interesting. A possible guest could be Rabbi Bar Chaim from Machon Shilo. He has debated Chareidi figures like Jonathon Rosenblum.

https://urldefense.proofpoint.com/v2/url?u=https-3A_www.youtube.com_watch-3Fv-3DFYefNy1D0DY&d=DwlCaQ&c=euGZstcaTDllvimEN8b7jXrwqOf-v5A_CdpqnVfiiMM&r=WYSIT85BmaqjDDiTg2oWelb5EzAaCDDRKk-Kk9wTgGJ2cJWRrOiV2gRTOAoLtX_A&m=Ci6ecP351RMS8bP48Ttl0CKX7RC_9eYKK_X7GMphblg&s=QYW_Pvn4t1oyBAzLh6JxDCDmAVmGd4S3lrHcG6b_6lQ&e=

Also it would be interesting to discuss settlements and whether one should live there.

You could also interview settlers living in Yehuda and Shomron. I have two names of such people:

Mike Guzofsky and Rabbi Yehuda Richter who are two of the main Talmidim of Rav Meir Kahane.

Mike Guzofsky: (00972)544876709

Rabbi Yehuda Richter: (00972)547974290

Rabbi David Bar Chaim: (00972)544667557

Kol Tuv,

Chaim Meyers

Selected audio from our listeners

Comments on Show 170 Alternative lifestyles

Comment 1 *click here*

Comment 2 *click here*

Comment 3 *click here*

Comment 4 *click here*

Comments on the show

Comments on the show 1 *click here*

Show suggestions

Show Suggestion- Living in Eretz Yisroel *click here*

Show Suggestion- Bugs *click here*